

§1. ГОЛОВНЕ ЧУДО СВІТУ

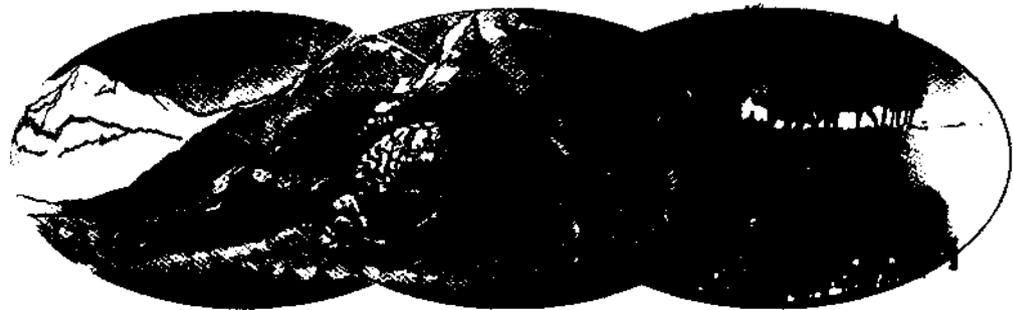

У далеку давнину люди вигадали й побудували ці чудові споруди: давньоєгипетські піраміди, висячі сади Семіраміди, статую Зевса Олімпійського, мавзолей у Галікарнасі, Александрійський маяк, статую Колоса Родоського, храм Артеміди.

Давні греки назвали їх «сім чудес світу». До наших днів збереглася тільки давньоєгипетська піраміда Хеопса. Решта чудес зруйновані часом, природою та людьми... Але рукотворні дива не могли б з'явитися без найголовнішого чуда світу. Як ти гадаєш, якого саме?

Розкажіть, що зображено в кожному овалі? Яке місце займає людина серед інших об'єктів на малюнках?

Чи можна назвати головним чудом світу людину?

Я хочу дізнатися про те, чому людину називають головним чудом світу.

«Велика розумом людина, та не може досягнути вона всіх чудес землі. Дивіться, як все мудро влаштовано на світі: як небо влаштоване, або як сонце, або як місяць, або як зірки, і тьма, і світло... А звірі, а птаці різні, а риби всілякі! І цьому диву подивуємося, як створено людину і які різні та багатолікі людські обличчя; якби і всіх людей зібрати, то кожен має свій вид і образ обличчя».

Володимир
Мономах

Із «Повчання Володимира Мономаха дітям»

Чи вважає Володимир Мономах людину головним чудом світу й частиною природи?

Великий український учений Володимир Іванович Вернадський вважав людину наймогутнішою істотою на землі. Силою свого розуму й праці вона здатна перетворювати природу: будувати міста, греблі, дороги, видобувати корисні копалини, вирощувати хліб тощо. Але одна людина все це зробити не може, тому люди працюють разом, складають суспільство. Кожна людина є частиною природи й частиною суспільства.

Володимир
Вернадський

Порівняйте думки про людину Володимира Мономаха й Володимира Вернадського. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

ЗМІСТ

§ 1. Головне чудо світу	4
§ 2. Людина — невід’ємна частина живої природи	7
§ 3. Як людина росте й розвивається	10
§ 4. Людське «Я»	13
§ 5. Зовнішність і краса людини	17
§ 6. Характер людини	20
§ 7. Прагнення до самостійності	24
§ 8. Успіх і навчання	28
§ 9. Учимося вчитися	32
§ 10. Вчимося вчитися. Розвиваємо свої здібності	36
§ 11. Я — людина. Мої знання й мої досягнення	41
§ 12. Сім’я. Склад сім’ї	44
§ 13. Основні обов’язки в сім’ї. Шанобливе ставлення до старших та інших членів сім’ї	48
§ 14. Школа. Історія рідної школи. Збереження традицій	52
§ 15. Людські чесноти	57
§ 16. Дружні стосунки	62
§ 17. Співпраця. Правила дружньої роботи	66
§ 18. Правила культурної поведінки	70
§ 19. Я вивчаю правила культурної поведінки	74
§ 20. Я в суспільстві	78
§ 21. Україна — незалежна держава	82
§ 22. Символи України як держави	86

§ 23. Громадяни України. Права й обов'язки громадян .	90
§ 24. Свята моєї Батьківщини	93
§ 25. Правопорушення	97
§ 26. «Що буде, якщо ...» Думаю про наслідки.....	101
§ 27. Проект «Славетні українці»	104
§ 28. Країни світу. Україна на карті світу	106
§ 29. Україна — європейська держава	110
§ 30. Такі різні і такі схожі країни та народи	115
§ 31. Я вивчаю різні країни і народи	120
§ 32. Винаходи людства	126
§ 33. Винаходи людства. Працюємо над проектом	130
§ 34. Славетні українці минулого. Працюємо над проектом	132
§ 35. Перевір свої знання	138
Словничок	140